

T. HODJANIYAZOV: *Katalog monet gosudarstva Velikih Sel'djukov* (Büyük Selçuklu Devleti'nin Sikke Kataloğu) Red.: M. Masson. Aşkabat 1979 "İlim". 175 s. 4 Tablo.

Yazar, yukarda tanıtılan kitabın ikinci bölümünü oluşturan bu kitabın, bilinen tüm Büyük Selçuklu sikkelerinin ilk koleksiyonu olduğunu belirtmektedir. Katalogta, Sovyetler Birliği ve öteki ülkelerde bulunan, Büyük Selçuklu Devleti'ne ait tüm sikkeler tanımlanmakta, Aşkabat, Taşkent, Bakü ve Devlet Ermitaj müzesi koleksiyonlarında bulunan ve daha önce yayımlanmamış olan sikkelerin bir kısmı ilk kez yazar tarafından incelenmektedir. Kitapta, Türkmenistan topraklarında çeşitli zamanlarda 6 gömüden elde edilen sikkeler tanıtılmaktadır: 1889 yılında, Merv vahasında Talhatan-Baba yakınında bulunan ve XI. yüzyılın ikinci yarısına ait olan altın-gümüş alaşımı sikkeler; 1963 yılında Tahta-Pazar'da bulunan ve XII. yüzyıla ait olan bakır sikkeler; 1963 yılında Kunya - Urgenç'te bulunan ve XII. yüzyıla ait olan altın dinarlar; 1966 yılında Tahta-Pazar'da bulunan ve Sultan Sencer'e ait olan altın kaplı gümüş dinarlar; 1967 yılında Tahta-Pazar'da bulunan ve XI. yüzyılın ikinci yarısına ait olan altın-gümüş alaşımı dinarlar; 1968 yılında Türkmen-Kalın bölgesinde bulunan ve XI. yüzyılın sonu ile XII. yüzyılın başına ait olan altın dinarlar ve altın kaplı gümüş dinarlar.

529 tanesi orijinal olan 2898 sikkenin kronolojik olarak, sultanlarına ve altın, altın-gümüş alaşımı, gümüş, bilon dirhemi ve bakır olmalarına göre gruplandırılmaları şöyle: Tuğrul Bey adına 96 altın, 1 altın-gümüş alaşımı, 9 gümüş, 1 bilon dirhemi olmak üzere toplam 107; Alp Arslan adına 19 altın, 107 altın-gümüş alaşımı, 3 gümüş ve 1 bakır olmak üzere toplam 130; Melikşah adına 22 altın, 94 altın-gümüş alaşımı, 12 gümüş, 1 bilon dirhemi ve 4 bakır olmak üzere toplam 133; Melikşah'ın oğlu Mahmud adına 3 altın; Berkayaruk adına 26 altın, 1 altın-gümüş alaşımı, 1 gümüş ve 2 bakır olmak üzere toplam 30; Melikşah'ın oğlu Muhammed adına 23 altın; Sultan Sencer adına 33 altın; 65 altın-gümüş alaşımı, 34 gümüş, 7 bilon dirhemi ve 2022 bakır olmak üzere toplam 2161; Sultana bağlı meliklerin adına 56 altın, 30 altın-gümüş alaşımı ve 225 bakır olmak üzere 311 sikke. Her sikkenin tanıtılmasında, sikkenin itibarî değeri, basıldığı yeri ve yılı (hicrî ve milâdî olarak), ağırlığı, çapı ve müze ya da müze katalogunda kayıtlı bulunduğu numara ve ayrıca sikkenin her iki yüzeyindeki yazı ve işaretler verilmektedir. Ekte, katalogta tanımlanan sikkelerin küçük bir tablosu; Büyük Selçuklu Devleti'nde darphanelerin bulunduğu kentleri gösteren bir liste; sikkelerin sayılarına, itibarî değerine, adına basıldığı sultanlara, basıldığı yere ve tarihe, ağırlığına ve çapına ilişkin bilgileri içeren liste; kısaltmalar listesi ve sikkelerin üzerinde belirtilen işaretlerin bir tablosu konmuştur.

TÜTEN ÖZKAYA, Ph. D.